

Dosarul nr. 2ra-981/22
2-21094170-01-2ra-15072022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. R. Pascari)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Guzun, V. Buhnaci, V. Sîrbu)

ÎNCHEIERE

14 septembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Iurie Erizanu, reprezentat de avocatul Denis Ipatii,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Iurie Erizanu împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 23 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de către Iurie Erizanu și a fost menținută hotărârea din 14 septembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La 22 iunie 2021, Iurie Erizanu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la data de 19 iunie 2017, aproximativ orele 22:30, aflându-se în mun. Chișinău, bd. Mircea cel Bătrîn, 28, a fost agresat fizic de către Valeriu Ungureanu, iar în legătură cu acest fapt, la data de 23 iunie 2017 de către Procuratura mun. Chișinău, oficiul Ciocana a fost pornită urmărirea penală conform art. 287 alin. (3) din Codul penal, cauzei fiindu-i atribuit nr. XXXXX.

A menționat că, la data de 15 august 2017, în cadrul respectivei cauze penale, prin ordonanța ofițerului de urmărire penală al Serviciului de Urmărire Penală al

Inspectoratului de Poliție Ciocana, al Direcției de Poliție mun. Chișinău, Adrian Moraru, reclamantul a fost recunoscut în calitate de parte vătămată.

Reclamantul a susținut că, la data de 17 august 2018, în cadrul cauzei penale menționate, de către Procurorul în procuratura mun. Chișinău, oficiul Ciocana, Denis Poiată a fost întocmit rechizitoriul și cauza a fost remisă spre examinare la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

A comunicat că, cauza penală în privința lui Valeriu Ungureanu în baza art. 287 alin. (3) din Codul Penal, în care reclamantul are statut procesual de parte vătămată, a fost înregistrată în cancelaria Judecătoriei Chișinău sub nr. XXXXX la data de 05 septembrie 2018 și a fost repartizată judecătorului Sergiu Daguța.

Reclamantul a notat că, necătând la faptul că cauza dată este de o complexitate ușoară, întrucât inculpat este o singură persoană, parte vătămată doar o singură persoană, materialul probator acumulat de către organul de urmărire penală este unul probant, concludent, pertinent și nu este unul voluminos ce ar necesita de timp îndelungat pentru examinarea și cercetarea acestuia, până la data înaintării acțiunii această cauză încă se afla la etapa examinării, ceea ce constituie o încălcare flagrantă a dreptului la examinarea cauzei în termen rezonabil.

A afirmat că, instanța fiind unicul deținător al pârghiilor asupra controlului termenului în proces, urma să întreprindă toate măsurile legale pentru a respecta termenul rezonabil de judecare a cauzei, însă ședințele de judecată erau fixate la termen de 1 an de zile între ele (de ex. după ședința din 17 iunie 2020 următoarea ședință de judecată a fost fixată tocmai pentru data de 10 iunie 2021), iar ședințele fixate erau amânate din motive formale.

În acest context reclamantul a invocat că, ședințele de judecată au fost amânate pe motivul neprezentării inculpatului, aceste absențe nefiind justificate, iar instanța de judecată nu a intervenit sub nicio formă, deși avea la dispoziția sa toate pârghiile legale, precum aducerea forțată, anunțarea în căutare sau chiar schimbarea/aplicarea măsurii preventive față de inculpat.

Reclamantul a mai subliniat că ședințele de judecată au fost amânate și din motivul neprezentării martorilor apărării, iar instanța deși dispunea de toate pârghiile legale, nu a intervenit pentru respectarea termenului rezonabil de judecare a cauzei, prin dispunerea aducerii forțate a acestora, aplicarea amenzii sau alte căi legale.

Consideră că prin încălcările comise i-a fost cauzat un prejudiciu moral ce se evaluează la suma de 100 000 lei, care ar putea restabili echitatea socială și ar compensa la minim suferințele suportate.

A solicitat reclamantul constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale nr. XXXXX, repararea prejudiciului moral în cuantum de 100 000 lei și compensarea cheltuielilor de judecată în mărime de 10 000 lei.

Prin hotărârea din 14 septembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

La 15 septembrie 2021, Iurie Erizanu, reprezentat de avocatul Denis Ipatii a depus cerere de apel nemotivată, iar la 16 noiembrie 2021 a depus cerere de apel motivată împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă integral.

Prin decizia din 23 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de către Iurie Erizanu și s-a menținut hotărârea din 14 septembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel instanțele de judecată ierarhic inferioare au constatat că Iurie Erizanu nu a prezentat probe cu referire la faptul că în cadrul cauzei penale i-a fost atribuită calitatea de parte civilă începând cu data remiterii cauzei penale în instanța de judecată, pentru a pretinde constatarea faptului încălcării dreptului la examinarea cauzei în termen rezonabil pentru perioada de referință, dat fiind faptul că acesta a fost recunoscut în calitate de parte civilă abia din momentul depunerii cererii la 22 iunie 2021, iar, în cadrul procedurii penale până la acel moment, Iurie Erizanu a deținut calitatea procesuală de parte vătămată și respectiv nu este în drept să pretindă repararea prejudiciului moral în temeiul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, or acest fapt contravine articolului 6 § 1 din Convenție, ultimul neavând statutul de inculpat.

S-a reținut că, articolul 6 § 1 din Convenție sub aspectul său penal, poate fi invocat numai de persoana căreia i s-a înaintat o acuzație. O excepție constituie situația când victima unei infracțiuni pretinde durata nerezonabilă a procedurilor penale în legătură cu imposibilitatea soluționării aspectului civil și anume, examinarea excesiv de lungă a acțiunii sale civile în cadrul procedurilor penale. În această situație poate fi apreciată și durata procedurilor penale, dar începând cu momentul înaintării acțiunii civile și doar luându-se în considerație criteriile aplicabile procedurilor civile.

Sub acest aspect, Convenția nu oferă niciun drept, astfel cum solicită deseori pretinsele victime ale infracțiunii sau părțile vătămate/civile (inclusiv reprezentanții lor), la „răzbunare privată” sau la un „actio popularis”. Atunci când reclamantii nu au fost niciodată puși sub acuzare, ei neîntrunind calitatea de „persoană acuzată”, în sensul art. 6 din Convenție ci dimpotrivă au pretins calitatea de victimă a infracțiunii sau au fost recunoscuți în calitate de parte vătămată/civilă în cadrul cauzelor penale, acestea nu vor putea cere aplicabilitatea art. 6§1 din Convenție sub aspectul tergiversării examinării procedurilor.

Subsecvent, instanțele de judecată ierarhic inferioare au conchis că, la caz nu s-a constatat faptul încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a a cauzei penale, iar pe cale de consecință s-au respinge pretențiile cu privire la repararea prejudiciului moral, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

La 11 aprilie 2022, Iurie Erizanu, reprezentat de avocatul Denis Ipatii a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă integral.

În motivarea recursului recurentul a reiterat motivele indicate în cererea de chemare în judecată.

Suplimentar, recurentul a indicat că decizia contestată nu a oferit răspunsuri la obiecțiile formulate și a afirmat că instanța abuziv a interpretat prevederile CEDO și legislația națională în privința dreptului persoanei vătămate în cadrul procesului penal, de a i se judeca cauza în termen rezonabil, precum și dreptul acesteia de a solicita repararea prejudiciului moral în cazul încălcării dreptului de examinare a

cauzei în termen rezonabil.

Recurentul a susținut că, instanțele de judecată ierarhic inferioare au reținut că atât timp cât partea vătămată nu a înaintat o acțiune civilă în cadrul procedurilor penale aceasta ar fi lipsită de dreptul de a solicita examinarea cauzei în termen rezonabil, însă astfel de prevederi nu există nici în Convenție, dar nici în legislația națională.

Mai mult, recurentul a afirmat că atât Convenția, Constituția Republicii Moldova, cât și toate legile Republicii Moldova garantează tuturor persoanelor examinarea cauzelor din care fac parte în termen rezonabil și cu respectarea drepturilor fundamentale.

A precizat recurentul că, cauza penală a fost pornită de 5 ani de zile, în instanța de judecată fiind remisă spre examinare de mai mult de 3,5 ani de zile, iar la moment aceasta se află în continuare la etapa incipientă de examinare.

Recurentul a subliniat că, după înaintarea prezentei acțiuni, instanța de judecată în gestiunea căreia se află cauza penală în continuare sfidează normele procesual penale ce țin de respectarea examinării cauzelor în termen rezonabil.

Prin notificarea din 15 iulie 2022 Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Ministerului Justiției copia recursului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței (f.d. 106).

Referință nu a fost depusă.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa participanților la proces, prin intermediul oficiului poștal, copia deciziei contestate la 04 iulie 2022 (f.d. 97), iar recurentul a indicat în cererea de recurs că a făcut cunoștință cu decizia motivată a instanței de apel la data de 04 aprilie 2022, pe Portalul Național al Instanțelor de Judecată.

Astfel, recursul declarat la 11 aprilie 2022 este în termen.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către Iurie Erizanu, reprezentat de avocatul Denis Ipatii nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recursuri nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat asupra deciziilor instanței de apel are caracter nedevalidativ și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) Codul de procedură civilă.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de către Iurie Erizanu, reprezentat de avocatul Denis Ipatii, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și

de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Iurie Erizanu, reprezentat de avocatul Denis Ipatii ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de către Iurie Erizanu, reprezentat de avocatul Denis Ipatii se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Victor Burduh

Mariana Pitic